

Rautavaaran kunnan ja Servica Oy:n välisen palvelusopimuksen irtisanominen ja ateriapalvelujen järjestäminen tulevaisuudessa

khall 09.12.2024 § 144
241/14.00.00/2024

Valmistelija kunnanjohtaja Mikko Kärnä

Rautavaaran kunta ja Servica Oy ovat solmineet vuonna 2022 palvelusopimuksen, jonka mukaisesti kunnan ateriapalvelujen järjestäminen on ulkoistettu Servica Oy:lle. Kolmivuotinen sopimuskausi on alkanut 1.1.2023 ja se päättyy 31.12.2025, jonka jälkeen se jatkuu toistaiseksi voimassa olevana, ellei toinen osapuoli ole irtisanonut sopimusta kirjallisesti 12 kuukautta aikaisemmin. Mikäli Rautavaaran kunta siis haluaa järjestää ateriapalvelut toisella tavalla vuoden 2026 alusta, on sopimus irtisanottava viimeistään 31.12.2024.

Kunta on saanut Servica Oy:n ateriapalveluista jatkuvasti negatiivista palautetta. Erityisen huolestuttavaa oli myös, että hyvinvoinnin vuosiraportin 2023 mukaan Rautavaaran 8. ja 9. luokan oppilaista peräti 71,4% ei syö koululounasta päivittäin. Koko maan vertailulukku oli 38%. Servican järjestämän vuoden 2023 asiakaskyselyn tuloksen mukaisesti kouluruokailussa nähtiin lähes kaikilla osa-alueilla ”paljon kehitettävää”.

Kunnanjohtaja ja vs. hyvinvoinnin palvelualuejohtaja ovat neuvotelleet Servica Oy:n kanssa useaan otteeseen ja tuoneet esille, että kunta ei ole tyytyväinen kouluruokailun tasoon. Servica Oy on luvannut kehittää reseptiikkaansa, panostaa maustamiseen, lähiruokaan sekä yleiseen viihtyisyyteen kouluruokailuissa, mutta tulokset ovat jääneet laihoiksi. Myös palvelusopimuksen mukaisista retkieväistä ja niiden laadusta on tullut kuntaan paljon palautetta.

Servica Oy on vuokrannut Rautavaaran kunnan keskuskeittiön ja keskuskeittiöllä tuotetaan ateriapalvelut myös Pohjois-Savon hyvinvointialueen Rautavaaran toimipisteille. Mikäli palvelujärjestelmää muutetaan esimerkiksi siten, että Rautavaaran kunta siirtyisi takaisin omaan tuotantoon, ei se kuitenkaan Servican näkemyksen mukaan vaikuta sen hyvinvointialueelle tuottamiin palveluihin. Kunnalla on vapaus tehdä asiassa ratkaisut itsenäisesti.

Mikäli sopimus irtisanotaan, on ateriapalvelujen järjestämiseen tulevaisuudessa käytännössä kaksi vaihtoehtoa: palvelu tilataan ulkopuoliselta tuottajalta tai siirytään takaisin omaan tuotantoon. On perusteltua selvittää, millaisia tarjouksia yksityiseltä sektorilta mahdollisesti saadaan ja päättää tämän jälkeen, tilataanko palvelu ulkoa vai tuotetaanko se itse.

Rautavaaran kunta on tehnyt palvelusopimuksen Servica Oy:n kanssa nojaten vuonna 2022 käytössä olleeseen parhaaseen tietoon. Ateriapalveluiden järjestäminen omana tuotantona pienellä henkilöstömäärällä oli aiheuttanut kunnassa erinäisiä haasteita ja aterioiden yksikköhintaa on tuolloin pidetty kalliina.

Kouluruokailujen kustannusten vertailu tilakustannukset mukaan luettuina ovat olleet viimeisinä vuosina seuraavat:

2021 Omana toimintana 189,691 €
2022 Omana toimintana 206.851 €
2023 Servicalta 202.000 €
2024 Servicalta (arvio) 216.000 €

Huomioiden yleinen kustannustason nousu voidaan todeta, että Servican järjestämänä kouluruokailun hintataso on muodostunut hivenen matalammaksi kuin omana toimintana. Säästöä ei voida kuitenkaan pitää merkittävänä etenkin kun huomioidaan, että kunnan Servicalta keittiöstä saama vuokra ei riitä kattamaan tilakustannuksia. Tilinpäätöksessä 2023 tilakeskuksen nettokustannukset kunnalle (Servican vuokrat huomioituna), ovat olleet -169.000 €. Mikäli kunta hallinnoisi tilaa, voitaisiin sitä käyttää joustavasti erilaiseen toimintaan kuten aiemmin on ollut. Nykyisellään tiloja voi käyttää ainoastaan Servica.

Ateriapalvelujen kustannustehokkuus on tärkeä asia, mutta kustannukset eivät voi olla ateriapalvelujen ainoa määräävä tekijä. Näyttää siltä, että ulkoistamalla palvelut Servica Oy:lle ei ole myöskään saavutettu merkittäviä kustannussäästöjä.

Perusopetuslaissa (1998/628) määrätään, että opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti kouluruokailun tehtävänä on oppilaiden terveen kasvun ja kehityksen, opiskelukyvyyn sekä ruokaosaamisen tukeminen. Koska Servica Oy:n tarjoama kouluruoka ei kelpaa Rautavaaran koululaisille on perusteltua arvioida, että perusopetuslain ja asioista annettujen ohjeistusten mukaisiin tavoitteisiin ei nykyisellään päästä.

Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti kouluruokailun järjestämisessä tulee ottaa huomioon ruokailun terveydellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen merkitys. Tällä tarkoitetaan, että ruuan tulee lähtökohtaisesti olla kouluruokaohjeistuksen mukaista ja ruokailuun liittyviä kulttuurisia piirteitä on kunnioitettava.

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisemassa kouluruokaohjeistuksessa taas todetaan, että suomalaisia ja omalle alueelle tyypillisiä, sesongin mukaisia ruokalajeja kunnioitetaan ja tarjotaan kouluruokailussa. Saadun palautteen perusteella tämä ei ole toteutunut Servica Oy:ltä hankitussa palvelussa. Omalle alueelle tyypillisiä ruokia ei ole juurikaan tarjottu ja lähiruuan käyttö on ollut erittäin vähäistä.

Vaikka kouluruokaohjeistus kehottaa ottamaan huomioon myös muuttuvan maailman ja muutokset ruokailutottumuksissa on perusteltua kysyä, miten sellaiset ruokalajit kuin ”härkisgulassi” tai ”sojabolognese perunoilla” ovat palvelleet tätäkään tavoitetta? Tällainen reseptiikka on pikemminkin epäkunnioittavaa Unkarille ja Italialle tyypillisiä ruokalajeja kohtaan.

On myös hyvä huomata, että hävikkiruuan määrä kouluruokailuissa on ollut merkittävä. Tämä ei ole eettisesti, ekologisesti eikä ilmastollisesti kestävä.

Hankintalakiin ollaan myös uudistamassa, ja keskeisenä muutoksena on, että sidosyksikköaseman saavuttamisen kriteeriksi asetetaan vähintään 10 % omistusosuus.

Uudistettu laki on suunniteltu tulemaan voimaan 1.1.2026, ja siirtymäaika on 1.1.2027 asti. Mikäli 10 % vähimmäisomistusvaatimus lakiuudistuksessa toteutuu, Servican pienosakkaiden palveluiden

järjestäminen sidosyksikkönä saattaa muodostua haastavaksi, jopa mahdottomaksi.

Oheismateriaalina vaikutusten ennakoarvioinnin lomake.

Vaikutusten arviointi

Oheismateriaalina.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Mikko Kärnä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää, että se irtisanoo ylläolevilla perusteilla Rautavaaran kunnan ja Servica Oy:n välisen palvelusopimuksen sekä Rautavaaran kunnan ja Servica Oy:n välisen keskuskeittiön vuokrasopimuksen siten, että Rautavaaran kunnan ateriapalvelut voidaan järjestää toisella tavalla 1.1.2026 lukien ja,

päättää kilpailuttaa kunnan ateriapalvelut kolmen vuoden määräaikaisella sopimuksella 1.1.2026 lukien. Tarjouskilpailu tulee järjestää ehdollisena siten, että tilaaja voi hylätä kaikki annetut tarjoukset mikäli se katsoo, että ateriapalvelut on tarkoituksenmukaisinta järjestää omana tuotantona tai tehdä uusi palvelusopimus Servica Oy:n kanssa. Päätökset asiasta tehdään tarjouskilpailun jälkeen.

Päätös

Asia käsiteltiin kokouksessa esityslistan järjestyksestä poiketen §:n 140 jälkeen.

Keskustelun aikana Marja-Leena Stenström ehdotti asian pöydällepanoa.

Hannele Pursiainen kannatti Marja-Leena Stenströmin tekemää ehdotusta.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi tehdyn ehdotuksen ja kannatuksen. Puheenjohtajan esityksestä päätettiin suorittaa asiassa kättennostoäänestys siten, että ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista äänestävät JAA ja ne, jotka äänestävät Marja-Leena Stenströmin tekemää kannatettua asian pöydällepanoa koskevaa ehdotusta, äänestävät EI

Suoritettua äänestyksessä annettiin 5 JAA-ääntä (Janne Pursiainen, Matti Ahonen, Harri Niskanen, Kirsi Koskelo ja Eero Kukkonen) ja 2 EI-ääntä (Marja-Leena Stenström ja Hannele Pursiainen).

Suoritettua äänestyksen jälkeen puheenjohtaja totesi, että äänin 5-2 asian käsittelyä jatketaan.

Hyväksyttiin kunnanjohtajan päätösehdotus.